

Νοούν

44

**Ακούω...
Βλέπω...**

ΕΝΑ ΜΟΥΣΕΙΟ ΓΕΝΝΙΕΤΑΙ

Ενα νέο μουσείο στο κέντρο της Αθήνας πρόκειται να λειτουργήσει ως παράρτημα του Βυζαντινού Μουσείου στο Μέγαρο Τσίλλερ-Λοβέρδου της οδού Μαυρομικάλη 6, καθώς ύστερα από γραφειοκρατικές περιπέτειες 40 χρόνων εγκρίθηκε η οριστική μουσειολογική μελέτη για επανέκθεση της Συλλογής Λοβέρδου από το Συμβούλιο Μουσείων του ΥΠΠΟ. Ο συλλέκτης και ένοικος του Μεγάρου Τσίλλερ Διονύσιος Λοβέρδος υπήρξε κεντρική φιγούρα στην κουλτούρα του ελληνικού Μεσοπολέμου, μέσα από τη σχέση του με τον Φώτη Κόντογλου και τον Δημήτριο Πελεκάση (Λοβέρδος και Πελεκάσης διακρίνονται στην παρακάτω φωτογραφία από το Μουσείο Λοβέρδου το 1931). Ο σχεδιασμός της έκθεσης ανταποκρίνεται και στην επιθυμία του συλλέκτη να προβάλλει στο κοινό έργα της μεταβυζαντινής περιόδου κυρίως από τα Επτάνησα, λόγω της καταγωγής του, επιδιώκοντας να συγκεντρώσει μεγάλο αριθμό σημαντικών έργων της κρητικής και της επαναστασιακής σχολής. Ωστόσο, ελπίζουμε ότι το νέο μουσείο θα δίνει χώρο φιλοξενίας περιοδικών εκθέσεων ακόμα και σύγχρονης τέχνης που θα επανερμηνεύουν τα πολύτιμα και σημαντικά εκθέματα της μόνιμης συλλογής, όπως συμβαίνει σε αντίστοιχα ευρωπαϊκά μουσεία.

Η ΛΥΣΗ ΤΟΥ VOUCHER

Ο Πανελλήνιος Σύνδεσμος Διοργανωτών Πολιτιστικών Εκδηλώσεων θέτει το ζήτημα του voucher ως άμεση λύση για την ακύρωση των θεαμάτων. Ζητά λοιπόν η αξία του «να ισούται με το αντίτιμο του εισιτηρίου της εκάστοτε ακυρωθείσας ή αναβληθείσας εκδήλωσης και το οποίο μπορεί ο κάτοχός του να το εξαργυρώσει για την παρακολούθηση άλλης εκδήλωσης με χρονική ισχύ έως 31 Δεκεμβρίου 2021». Ενώ σε περιπτώσεις αναβολής εκδήλωσης για μεταγενέστερη ημερομηνία, ο κάτοχος να δικαιούται, αν επιθυμεί, να κρατήσει το εισιτήριό του με την παλιά ημερομηνία εκδήλωσης, το οποίο και θα ισχύει για τη νέα ημερομηνία.

«Λάτρευε να διηγείται ελληνικούς μύθους»

Τα παιδιά της μαχητικής ακτιβίστριας Ελένης Κιούμπιτ, ιδρυτικού μέλους της Βρετανικής Επιτροπής για την Επανεένωση των Γλυπτών του Παρθενώνα, μιλούν στα «ΝΕΑ» μαζί με ανθρώπους που τη γνώρισαν

Λονδίνο

**ΓΙΑΝΝΗΣ
ΑΝΔΡΙΤΣΟΠΟΥΛΟΣ**

Ηταν η ψυχή του διεθνούς κινήματος για την επιστροφή των Γλυπτών του Παρθενώνα. Η αφανής ηρώίδα της εκστρατείας που ξεκίνησε η Μελίνα Μερκούρη πριν από 38 χρόνια. Ο άνθρωπος που έπεισε βρετανούς πολιτικούς – μεταξύ τους, δύο αρχηγούς των Εργατικών –, ακαδημαϊκούς, καλλιτέχνες και δημοσιογράφους να ασχοληθούν με αυτή την «παμπάλαια αδικία», όπως την αποκαλούσε, και «να τη διορθώσουν», σε πείσμα της αδιαλλαξίας του Βρετανικού Μουσείου και των κυβερνήσεων του Λονδίνου. Η Ελένη Κιούμπιτ, ακτιβίστρια, παραγωγός ταινιών και πρωτοεργάτρια του αντιδικτατορικού αγώνα στο Λονδίνο, έφυγε από τη ζωή την περασμένη εβδομάδα, σε ηλικία 95 ετών.

Γεννήθηκε το 1925 στη Θεσσαλονίκη. Σύντομα, η οικογένειά της μετακομίζει στην Αθήνα και η Ελένη φοιτά στο Αμερικανικό Κολλέγιο Θηλέων. Σε ηλικία 23

ετών παντρεύεται τον άγγλο διπλωμάτη Ντάγκλας Κόλαρντ, τότε πρόξενο της Βρετανίας στην Πάτρα, με τον οποίο αποκτά πέντε παιδιά. Το 1964, έχοντας ήδη ζήσει σε επτά χώρες, χωρίζει και εγκαθίσταται στο Λονδίνο, όπου ιδρύει εταιρεία κινηματογραφικών παραγωγών. Συναντά τον Ζαν - Λικ Γκοντάρ στο Παρίσι και τον πείθει να γυρίσει ταινία στη Βρετανία με παραγωγή την ίδια: το «Sympathy for the Devil» με πρωταγωνιστές τους Rolling Stones, που κυκλοφόρησε το 1968. Υπήρξε, επίσης, παραγωγός αρκετών ντοκιμαντέρ με θέμα την αρχαία Ελλάδα.

Το 1968 παντρεύεται τον διακεκριμένο βρετανό αρχιτέκτονα Τζέιμς Κιούμπιτ. Επτά χρόνια αργότερα, και έως το 1982, αναλαμβάνει καθήκοντα υπεύθυνης πολιτιστικών δράσεων στο γραφείο Τύπου της ελληνικής πρεσβείας στο Λονδίνο. Σε μία από τις συναντήσεις της με τον Ζυλ

Η Ελένη Κιούμπιτ στην αίθουσα των Γλυπτών του Παρθενώνα στο Βρετανικό Μουσείο

ΝΑΝΑ ΒΑΡΦΕΤΟΠΟΥΛΟΥ

Νομπουχικό Ομπαγιάσι (1938 -2020): Αντίο σε έναν μετρ του ιαπωνικού τρόμου

Η τελευταία ταινία του «The labyrinth of cinema» (Ο λαβύρινθος του κινηματογράφου) επρόκειτο να ανοίξει στην Ιαπωνία στις 10 Απριλίου. Η πρεμιέρα της αναβλήθηκε εξαιτίας της πανδημίας, όμως η τραγική ειρωνεία είναι ότι την ίδια ημέρα πέθανε ο δημιουργός της. Ο σκηνοθέτης-θρύλος του ιαπωνικού κινηματογράφου Νομπουχικό Ομπαγιάσι έχασε τη μάχη με τον καρκίνο στα 82 του. Η ταινία που έκανε το όνομά του θρυλικό είναι το «Hausu» (Σπίτι), μια ταινία τρόμου όπου τέσσερις

έφηβες ανακαλύπτουν ότι το σπίτι στο οποίο διαμένουν είναι στοιχειωμένο. Ήδη από τη δεκαετία του 1960 σκηνοθετούσε, αλλά κυρίως διαφημιστικά – λέγεται ότι είχε γυρίσει περίπου 3.000. Παράλληλα ήταν και ένας από τους πρώτους πειραματιστές του ιαπωνικού σινεμά, που μπορούσε να συνδυάσει τους κανόνες του εμπορικού κινηματογράφου με ένα εντελώς προσωπικό σκηνοθετικό ύφος. Και είχε επιτυχία, έστω και αν ταινίες του όπως οι «Exchange Students» (1982), «The Girl Who Leapt through

Time» (1983), «Lonely Heart» (1985) παραμένουν εντελώς άγνωστες στην Ελλάδα (μήπως ήρθε η ώρα κάποιος εγχώριος θεσμός να μας τον γνωρίσει καλύτερα;). Ο Ομπαγιάσι διαγνώστηκε με καρκίνο στον πνεύμονα τον Αύγουστο του 2016. Οι γιατροί του είχαν δώσει περιθώριο ζωής τρεις μόλις μήνες. Όμως εκείνος όχι μόνον κατάφερε να ζήσει τέσσερα ακόμη χρόνια, αλλά σκηνοθέτησε και δύο ταινίες μέσα σε αυτό το διάστημα.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗΣ

Ντασσέν και τη Μελίνα Μερκούρη, την οποία γνώριζε ήδη από τη δεκαετία του 1960, αποφασίζει, μαζί με τον σύζυγό της, να συστήσει ένα λόμπι για την επιστροφή των Γλυπτών. Το 1983 ιδρύεται η Βρετανική Επιτροπή για την Επανενοποίηση των Γλυπτών του Παρθενώνα, της οποίας διετέλεσε γραμματέας επί 29 χρόνια. Ο σύζυγός της πεθαίνει λίγους μήνες αργότερα. Εκτοτε αφιερώνει τη ζωή της στην επανένωση. Χρησιμοποιεί τις σημαντικές γνωριμίες της στον καλλιτεχνικό και επιχειρηματικό κόσμο, διοργανώνει εκστρατείες ενημέρωσης της βρετανικής κοινής γνώμης και εκπλώσεις διαμαρτυρίας, κινητοποιεί δημοσιογράφους και βουλευτές και συμβάλλει στο να υποστηρίξουν την εκστρατεία δύο αρχηγοί του Εργατικού Κόμματος: ο Μάικλ Φουτ και ο Νιλ Κίννοκ, οι οποίοι – δυστυχώς για την Ελλάδα – δεν έγιναν ποτέ πρωθυπουργοί. «Η οικογένεια ήταν πάντα η πρώτη της προτεραιότητα, παρά τις πολυάριθμες επαγγελματικές ενασχολήσεις της. Ως παιδιά, ήθελε να συμμετέχουμε ενεργά σε αυτά για τα οποία αγωνιζόταν, ιδίως στην εκστρατεία για τα Γλυπτά. Ήταν γεμάτη ενέργεια. Λάτρευε να μας διηγείται ιστορίες, είτε από το παρελθόν, είτε ελληνικούς μύθους, είτε τις καθημερινές της εμπειρίες» αναφέρουν, σε σημειώμά τους προς «ΤΑ ΝΕΑ», τα παιδιά της.

Διετέλεσε μέλος της Τιμητικής Επιτροπής του Ιδρύματος Μελίνα Μερκούρη

ρη και είχε βραβευθεί για την προσφορά της από τη Νομαρχία Αθηνών (2009) και το Αμερικανικό Κολλέγιο (2011). Τα τελευταία τέσσερα χρόνια ζούσε σε οίκο ευγηρίας στο Λονδίνο. «Η Ελένη με γοήτευσε και με έκανε μέλος της μεγάλης σταυροφορίας της Μελίνας. Γίναμε αμέσως φίλες. Επιστράτευσε ακόμη και τη Βανέσα Ρεντγκρέιβ!» θυμάται, μιλώντας στα «ΝΕΑ», η πρόεδρος της Βρετανικής Επιτροπής για την Επανενοποίηση των Γλυπτών ντίεμ Τζάνετ Σούζμαν. «Αγαπημένη μου, γοητευτική, δυναμική Ελένη, μια μέρα θα γίνει πραγματικότητα το όνειρό σου για την επιστροφή των Γλυπτών. Για την ώρα, χαιρετίζουμε εσένα και τη θαυμαστή ζωή σου».

Η ΦΙΛΙΑ ΜΕ ΤΗ ΜΕΛΙΝΑ. Η Ελένη Κιούμπιτ στήριξε και καθοδήγησε όσο λίγοι τη Μελίνα Μερκούρη στον αγώνα της για τα Γλυπτά. «Το όραμα της Μελίνας, ο ενθουσιασμός της, η λάμψη της με ώθησαν να ασχοληθώ με το θέμα» είχε δηλώσει τον Αύγουστο του 2000 στα «ΝΕΑ» και στη Μαίρη Αδαμοπούλου. Στις 22 Μαΐου 1983, η ιστορική διάλεξη της Μελίνας στο Ινστιτούτο Σύγχρονης Τέχνης (ICA) του Λονδίνου, η αντιπαράθεση που ακολούθησε με τον τότε διευθυντή του Βρετανικού Μουσείου Ντέιβιντ Ουίλσον και η επίσκεψή της, την επομένη, στην αίθουσα των Γλυπτών κάνουν τα βρετανικά μίντια να παραληρούν. Αυτό που δεν είναι γνωστό είναι πως η παρουσία της εκεί οφείλεται στην Κιούμπιτ, η οποία είχε καταφέρει να πείσει τη διοίκηση του ICA να την προσκαλέσει.

Η ίδια διαδραμάτισε κομβικό ρόλο στη γέννηση της εκστρατείας. Όπως περιγράφει ο Νίκανδρος Μπούρας στο βιβλίο του «Ελληνες στο Λονδίνο», σε μια συνάντηση στο σπίτι της στο Τσέλσι που είχε ζητήσει ο αδελφός της Μελίνας, Σπύρος, αποφασίστηκε «να υπάρξει συντονισμένη και δραστήρια κινητοποίηση (...)». Αυτή ήταν η αρχή της εκστρατείας για την επιστροφή των Μαρμάρων, η οποία σε μεγάλο βαθμό οφείλεται στην πρωτοβουλία και στις ενέργειες του Τζέιμς και της Ελένης Κιούμπιτ. Μετά τον θάνατο της Μελίνας, συνεργάστηκε με τους περισσότερους έλληνες υπουργούς Πολιτισμού, προτείνοντάς τους δράσεις για την κλιμάκωση της εκστρατείας. «Κατά τα 25 χρόνια της θητείας μου ως μορφωτική σύμβουλος στην πρεσβεία του Λονδίνου, είχα τη χαρά και την τύχη να συνεργαστώ στενά με την Ελένη. Ακούραστη, εμπνευσμένη και πάντα στις επάλξεις, ήταν εξαιρετική φίλη και γενναιόδωρη σύμβουλος. Ήταν η μεγάλη μου δασκάλα. Η σκέψη πως τώρα συντροφεύει τη Μελίνα και τον Ζυλ είναι πηγή παρηγοριάς», είπε στα «ΝΕΑ» η Βικτωρία Σολομωνίδου, μέλος του ΔΣ του Ιδρύματος Μελίνα Μερκούρη.

«Δεν ξέρω πότε είμαι θεολόγος και πότε μουσικός. Δεν μπορώ να τα διαιρέσω, παρά μόνο να τα διακρίνω», λέει ο Χρυσόστομος Σταμούλης

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ

Με διπλή υπόσταση

Συχνά αυτοχαρακτηρίζεται ως χαλκηδόνιος διφυσίτης. Ο Χρυσόστομος Σταμούλης είναι καθηγητής της Δογματικής και Συμβολικής Θεολογίας στο Τμήμα Θεολογίας του ΑΠΘ, αλλά και εραστής της μουσικής. Από το 1991 διευθύνει τη Μεικτή Χορωδία «Αγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος» Θεσσαλονίκης και πριν από λίγο καιρό κυκλοφόρησε το έκτο του ολοκληρωμένο album υπό τον τίτλο «Γελάς». Αποδέχεται, λέει, και τις δυο φύσεις του, τη μουσική και τη θεολογία, αφού πιστεύει ότι ενώνονται στο ένα του πρόσωπο ασυγχύτως, απρέπως, ακωρίστως και αδιαιρέτως. «Όπως ακριβώς συμβαίνει με τον άνθρωπο που είναι φτιαγμένος από ψυχή και σώμα. Έτσι γεννήθηκα και έτσι έμαθα να ζω. Δεν ξέρω πότε είμαι θεολόγος και πότε μουσικός. Δεν

μπορώ να τα διαιρέσω, παρά μόνο να τα διακρίνω. Δεν ξέρω πότε κάνω θεολογία και πότε μουσική. Μπορεί σε ένα τραγούδι μου να έχει χωρέσει όλη η περί ανθρώπου διδασκαλία της Εκκλησίας και σε ένα θεολογικό μου κείμενο να μετράς τον βαθύ επηρεασμό ας πούμε ενός Χατζιδάκι. Γράφω στο τραγούδι μου «Αγάπη σ' αγαπάω», «τις νύχτες πάντα ορκίζομαι, πως πίσω δεν γυρνάω / μα πάντα ξεφτιλίζομαι. Αγάπη σ' αγαπάω». Ένας αιφνιδιασμός είναι η ζωή, που μας καλεί σε μια συνεχή έκπληξη, σε ένα αιώνιο και μαζί ενθαδικό θαύμα. Ας του παραδοθούμε χαμογελώντας». Αραγε αυτή τη διττή του υπόσταση πώς την αντιμετωπίζουν οι φοιτητές του; «Αρχικά με έκπληξη, κάποτε με καχυποψία και εντέλει με αγάπη και πλήρη αποδοχή. Το χαιρόμαστε πραγματικά. Τα μαθήματά μας είναι γεμάτα από το συναμφοότερον. Κοιτάζτε, αν αυτό που κάνεις κομίζει αλήθεια διαπερνάει και τις πιο δύσκολες καρδιές. Εννοώ αυτές που έχουν μάθει να βλέπουν τον κόσμο τετράγωνο, ενώ το «ορθότερον γεωμετρικώς», όπως λέει ο Νίκος Γαβριήλ Πεντζίκης, «είναι το πρακτικώς μη ακριβώς τετράγωνον».

Η σύνθεση είναι διαφυγή ή ανάγκη, τι ακριβώς είναι για εσάς;

Μάλλον ένας τρόπος υπάρξεως. Μια ελεύθερη αναγκαιότητα. Θυμάμαι τον εαυτό μου έφηβο, σπουδαστή στα ωδεία της πόλης μου, της Θεσσαλονίκης, να κυκλοφορώ πάντα με μολύβι και πεντάγραμμο και να γράφω όπου κι αν βρισκόμουν, στα λεωφορεία, στον δρόμο, στα έδρανα της σχολής. Και όταν δεν είχα χαρτί, ζωγράφιζα πεντάγραμμα στο παντελόνι μου.

Αν η μουσική έχει κάποιους αγίους, ποιοι είναι οι δικοί σας;

Δόξα τω Θεώ είναι πολλοί, μάρτυρες, ομολογητές, όσοι, διά Χριστόν σαλοί. Ο Μπέλα Μπάρτοκ, ο Βιβάλντι, ο Πέτρος ο Πελοποννήσιος, ο Βασίλης Τσιτσάνης, ο Μάρκος Βαμβακάρης, ο Ιαν Αντερσον, ο Μάνος Χατζιδάκις, ο Σταύρος Κουγιουμτζής, ο Νίκος Ευδάκης. Δεν πάω παρακάτω γιατί θα αδικώσω πολλούς. Είναι τόσοι, που θα μπορούσαν να γεμίσουν τους τοίχους μιας εκκλησίας της μουσικής μόνο με τα μικρά τους ονόματα, αντί εικόνων, προκειμένου να λειτουργείται το μυστήριο της μνήμης.

ΖΩΗ ΛΙΑΚΑ

Η Ελένη Κιούμπιτ ξεναγεί τη Μελίνα Μερκούρη στο Βρετανικό Μουσείο τον Ιούνιο του 1986

INFO

Χρυσόστομος Σταμούλης, «Γελάς». Στίχοι των Κλείου Κύρου, Μίλτου Σαχτούρη, Τάκη Βαρβιτσιώτη, Γιώργου Σαραντάρη, Κικής Δημουλά κ.ά. Συμμετέχουν: Νίκος Ευδάκης, Γεράσιμος Ανδρεάτος, Γεωργία Νταγάκη, Ανδρέας Καρακάτας, Λιζέτα Καλημέρη, Αλέξανδρος Τζουγανάκης και Γιώργος Καλογήρου. Διανομή από τις εκδόσεις Αρμός.